

Zbiorcza informacja o petycjach rozpatrzonych w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2018 roku

Informacja poniższa obejmuje petycje złożone w trybie wynikającym z przepisów zawartych w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. *o petycjach* (Dz. U. z 2018 r. poz. 870).

W 2018 r. do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) wpłynęło 18 petycji, które rozpatrzono w następujący sposób:

Lp.	PRZEDMIOT PETYCJI	SPOSÓB ZAŁATWIENIA
1.	Petycja w sprawie planowanego obniżenia budżetu pomocniczych jednostek naukowych Polskiej Akademii Nauk o 5-10%	<p>Udzielając odpowiedzi na petycję, poinformowano m.in., że:</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalność Akademii jest finansowana m.in. ze środków pochodzących z budżetu państwa, których dysponentem jest minister właściwy do spraw nauki. Zadania i kompetencje dysponowania budżetem Akademii wykonuje Prezes Akademii, który podlega, w zakresie dotyczącym powyższych środków, ministrowi; - po zasięgnięciu opinii Prezydium Akademii, Prezes Akademii dokonuje podziału ustalonych w ustawie budżetowej środków pochodzących z budżetu państwa z przeznaczeniem na realizację określonych zadań i dla poszczególnych jednostek organizacyjnych oraz niezwłocznie przedkłada plan finansowy do zatwierdzenia Prezydium Akademii - zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie <i>szczegółowego trybu finansowania i gospodarki finansowej Polskiej Akademii Nauk i jej instytutów naukowych</i> (Dz. U. Nr 254, poz. 1707); - zgodnie z wewnętrzną procedurą obowiązującą w PAN, rekomendacje dla Prezesa PAN w zakresie kwot ustalonych w ustawie budżetowej przygotowuje m.in. <i>Zespół doradczy do spraw rozpatrywania wniosków jednostek organizacyjnych PAN i instytutów międzynarodowych o przyznanie dotacji podmiotowej w ramach części 67 - Polska Akademia Nauk</i>. Na posiedzeniu w dniu 25 stycznia 2018 r. Zespół rozpatrzył 20 wniosków o dotacje na rok 2018. Fakt, że ich suma przekroczyła wysokość dostępnych środków finansowych spowodował z jednej strony potrzebę ustalenia priorytetowych kierunków finansowania, a z drugiej – skutkowało wydaniem rekomendacji o konieczności obniżenia dotychczasowego poziomu finansowania dla niektórych jednostek; - posiadane przez MNiSW dane wskazują, że łączna wielkość dotacji przeznaczonej na działalność bieżącą jednostek organizacyjnych Akademii nieposiadających osobowości prawnej z roku na rok nieznacznie rośnie; - jednostki mają możliwość złożenia wniosku odwoławczego lub wniosku dodatkowego w ciągu roku. Wnioski te są sukcesywnie rozpatrywane przez Zespół doradczy w ramach pojawiających się możliwości finansowych.
2.	Petycja w sprawie uregulowania przepisów na temat szkolnictwa wyższego i rekrutacji	Udzielając odpowiedzi na petycję poinformowano m.in., że MNiSW nie planuje w najbliższym czasie podjęcia prac legislacyjnych, których celem byłoby odejście od wymogu posiadania świadectwa dojrzałości przy wstępie na studia.
3.	Petycja z prośbą o wprowadzenie zakazu nauczania religii na uczelniach	Udzielając odpowiedzi poinformowano, że w Konstytucji RP ustanowiono, jako zasadę ustrojową określającą stosunki między państwem a kościołami i związkami wyznaniowymi, zasadę autonomii kościołów i związków wyznaniowych. Art. 25 ust. 2-5 Konstytucji stanowi, że: „władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, zapewniając swobodę ich wyrażania w życiu publicznym. Stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, jak również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego. Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a Kościołem katolickim określają umowa międzynarodowa zawarta ze Stolicą Apostolską i ustawy. Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi określają ustawy uchwalone na podstawie umów zawartych przez Radę Ministrów z ich właściwymi przedstawicielami.”
4.	Petycja w sprawie publikacji wynagrodzeń osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe	Udzielając odpowiedzi poinformowano m.in., że aktualnie w MNiSW nie planuje się podejmowania działań mających na celu publikowanie poszczególnych składników wynagrodzenia ministra, sekretarza lub podsekretarza stanu.

5.	Petycja w sprawie przepisów dotyczących prawa nauczycieli akademickich do poratowania zdrowia	<p>Udzielając odpowiedzi poinformowano m.in., że:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nowa ustawa – <i>Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce</i> przewiduje istotną zmianę w zakresie udzielania urlopu dla poratowania zdrowia. W myśl art. 131 ustawy nauczycielowi akademickiemu, który nie ukończył 65. roku życia, zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy, po co najmniej 10 latach zatrudnienia w uczelni, przysługiwać będzie prawo do płatnego urlopu dla poratowania zdrowia. Urlopu tego udzielać się będzie w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, jeżeli stan zdrowia nauczyciela akademickiego wymagać będzie powstrzymania się od pracy. Kolejny taki urlop będzie mógł być udzielony nie wcześniej niż po upływie 3 lat od dnia zakończenia poprzedniego, zaś łączny jego wymiar w okresie całego zatrudnienia nie będzie mógł przekroczyć roku. Zatem, okres zatrudnienia w uczelni, w stosunku do obowiązujących przepisów został skrócony, zgodnie z postulatem, z 15 do 10 lat; - okres odbywania studiów doktoranckich, podobnie jak np. okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych lub okres zakończenia nauki określony w art. 155 <i>Kodeksu pracy</i> nie jest okresem przepracowanym, tj. zatrudnienia, lecz okresem zaliczanym do okresu pracy, od którego zależą pewne uprawnienia pracownicze. Bowiem intencją ustawodawcy było, aby przywilej uzyskania urlopu dla poratowania zdrowia przysługiwał nauczycielowi akademickiemu z racji faktycznie wykonywanego zatrudnienia w uczelni.
6.	Petycja przeciwko organizacji w Uniwersytecie Warszawskim konferencji pn. „Karol Marks 1818-1830. Walka i praca”	<p>Udzielając odpowiedzi na petycję, poinformowano m.in., że:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zgodnie z przepisami ustawy – <i>Prawo o szkolnictwie wyższym</i> uczelnia jest autonomiczna we wszystkich obszarach swojego działania na zasadach określonych w ustawie. Uczelnie kierują się zasadami wolności nauczania, badań naukowych i twórczości artystycznej. Wolność słowa, wolność badań akademickich oraz możliwość prowadzenia wolnej debaty naukowej są podstawowymi prawami uczelni, które należy respektować; - minister nie posiada bezpośrednich narzędzi wpływu na decyzje dotyczące programów konferencji organizowanych przez uczelnie, nie jest też jego intencją wywieranie takiego wpływu.
7.	Petycja z prośbą o nieprzenoszenie zawodu dietetyka do dziedziny nauk rolniczych (<i>dwie petycje w tej samej sprawie</i>)	<p>Udzielając odpowiedzi na petycję poinformowano m.in., że 1 sierpnia 2018 r. do konsultacji publicznych i opiniowania skierowano projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w <i>sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych</i>. MNiSW odnotowało znaczącą liczbę uwag wskazujących na wątpliwości środowiska naukowego co do miejsca dietetyki w klasyfikacji dziedzin i dyscyplin, wynikającej z tegoż projektu. Uwagi te zostały szczegółowo przeanalizowane, a odniesienie się do nich zostało zawarte w <i>Raporcie z konsultacji</i> projektu rozporządzenia, zamieszczonym na stronie projektu w serwisie internetowym Rządowego Centrum Legislacji.</p>
8.	Petycja z prośbą o zmianę projektu rozporządzenia i przywrócenie astronomii jako odrębnej dyscypliny naukowej (<i>dwie petycje w tej samej sprawie</i>)	<p>Udzielając odpowiedzi na petycję, poinformowano, że Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego uwzględnił postulaty środowiska astronomów zgłaszane w trakcie konsultacji projektu rozporządzenia. W ostatecznej wersji rozporządzenia astronomia pozostaje odrębną dyscypliną w ramach dziedziny nauk ścisłych i przyrodniczych.</p>
9.	Petycja z prośbą o podjęcie interwencji w sprawie rekrutacji na studia medyczne na Uniwersytecie Medycznym Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego na kierunek lekarsko-dentystyczny	<p>Udzielając odpowiedzi na petycję poinformowano m.in., że:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szkoły wyższe działają jako samodzielne i niezależne osoby prawne. Z uwagi na prawnie zagwarantowaną autonomię, ich organy nie są ani organizacyjnie, ani też służbowo podporządkowane żadnemu organowi administracji publicznej. Uczelnie są autonomiczne we wszystkich obszarach swojego działania. Jednym z autonomicznych uprawnień uczelni jest prawo do ustalania zasad kryteriów rekrutacji na studia; - w postępowaniu rekrutacyjnym uczelnie stosują odpowiednio przepisy <i>Kodeksu postępowania administracyjnego</i>, a decyzje w sprawie przyjęć na studia są decyzjami o charakterze administracyjnym i przysługuje od nich odwołanie, a w ostateczności prawo do złożenia skargi do sądu administracyjnego; - Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie posiada ustawowych kompetencji do wskazywania uczelniom, w jaki sposób powinny ustalać zasady rekrutacji na studia. Kryterium przyjęć powinno opierać się na obiektywnej ocenie wiedzy i kompetencji kandydatów, a szanse przyjęcia powinny być jednakowe dla wszystkich kandydatów.

10.	Petycja w sprawie wcześniejszej emerytury kobiet – nauczycieli akademickich	<p>Udzielając odpowiedzi na petycję poinformowano m.in., że:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – <i>Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce</i> nie regulują obecnie zagadnienia wieku emerytalnego pracowników uczelni. Z tego powodu, zastosowanie mają zasady ogólne, określające wiek emerytalny, po osiągnięciu którego pracownik może uzyskać świadczenie emerytalne. I tak dla kobiet wiek ten wynosi co najmniej 60 lat, a dla mężczyzn co najmniej 65 lat; - w projekcie ustawy, który został skierowany do uzgodnień międzyresortowych oraz konsultacji społecznych zaproponowano, aby wiek ten wynosił 65 lat zarówno dla kobiet, jak i mężczyzn. W toku uzgodnień międzyresortowych propozycja ta uległa jednak zmianie i przyjęła obecną formę. Oznacza to, że pracodawca nie może z własnej inicjatywy rozwiązać z pracownikiem po osiągnięciu wieku emerytalnego stosunku pracy tylko dlatego, że może on już przejść na emeryturę. Fakt nabycia przez pracownika uprawnień emerytalnych nie może być także przyczyną braku jego zatrudnienia. Znajduje to swoje odzwierciedlenie zarówno w doktrynie prawa, jak i w orzecznictwie sądów. Należy w tym miejscu podkreślić, że korzystanie ze świadczeń emerytalnych jest prawem, a nie obowiązkiem pracownika; - MNiSW nie planuje nowelizacji przepisów w przedstawionym zakresie.
11.	Petycja w sprawie przywrócenia 3-letnich stacjonarnych i niestacjonarnych studiów prawniczych II stopnia	<p>Udzielając odpowiedzi na petycję poinformowano m.in., że rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861) stanowi, że kierunki studiów: „prawo” i „prawo kanoniczne” są prowadzone jako jednolite studia magisterskie. Rozwiązanie takie obowiązuje od 2014 r. i wynika z kilkuletnich doświadczeń związanych z prowadzeniem studiów na kierunku „prawo” na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia. Uwzględniono, że jednolite studia magisterskie na kierunku „prawo” zapewniają uzyskanie kwalifikacji umożliwiających podjęcie specjalistycznego kształcenia, tj. aplikacji przygotowującej do wykonywania zawodów prawniczych, np. sędziego, prokuratora, adwokata, radcy prawnego czy też notariusza. W szczególności wątpliwości budziła możliwość uzyskania pełnych kwalifikacji prawniczych niezbędnych do podjęcia aplikacji przez osoby kończące studia drugiego stopnia, niepoprzedzone studiami prawniczymi pierwszego stopnia; w szczególności studia np. na kierunku związanym z kształceniem w zakresie administracji czy w zakresie ekonomii mają odmienne efekty kształcenia od studiów na kierunku „prawo”.</p>
12.	Petycja w sprawie ustanowienia międzynarodowej nagrody naukowej imienia Marii Curie, powołanie komitetu przyznawania nagród i założenie fundacji im. Marii Skłodowskiej-Curie	<p>Udzielając odpowiedzi poinformowano, że Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego może przyznać nagrodę za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności naukowej, dydaktycznej, wdrożeniowej lub organizacyjnej albo za całokształt dorobku. Tryb i kryteria przyznawania takich nagród Minister określa w drodze rozporządzenia. Fundacje mogą ustanawiać osoby fizyczne niezależnie od ich obywatelstwa i miejsca zamieszkania, bądź osoby prawne mające siedzibę w Polsce lub za granicą. Powszechnie obowiązujące przepisy prawa nie dają organowi państwa nieposiadającemu osobowości prawnej, w tym przypadkiem Ministrowi, upoważnienia do zakładania fundacji.</p>
13.	Petycja w sprawie niskiej jakości studiów ekonomicznych	<p>Udzielając odpowiedzi na petycję poinformowano m.in., że uczelnie w ramach autonomii programowej samodzielnie tworzą kierunki i same opracowują programy studiów, w tym zakładane efekty uczenia się. W gestii uczelni pozostaje reagowanie na zmieniające się potrzeby rynku pracy poprzez m.in. unowocześnianie i uatrakcyjnianie swojej oferty kształcenia oraz dostosowywanie jej do konkretnych potrzeb pracodawców. Jednocześnie głęboko przemyślana i racjonalna oferta programów studiów daje szansę przyszłym absolwentom do zaistnienia na rynku pracy.</p> <p>W odpowiedzi wskazano również niektóre kierunki, na których PKA w latach 2017-2018 pozytywnie oceniła jakość kształcenia</p>

14.	Petycja w sprawie wyciągnięcia konsekwencji prawnych wobec Uniwersytetu Wrocławskiego w związku z odsłonięciem tablicy dedykowanej Romanowi Szeptyckiemu	<p>Udzielając odpowiedzi na petycję poinformowano m.in., że Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie jest organem właściwym do dokonania oceny zasadności sformułowanego zarzutu, że tablica odsłonięta w budynku Uniwersytetu Wrocławskiego w dniu 18 listopada 2018 r. upamiętnia osobę, która była hitlerowskim kolaborantem. Podejmowane przez Uniwersytet Wrocławski decyzje i inicjatywy w zakresie sposobu upamiętnienia byłych studentów stanowią obszar działalności uczelni, w odniesieniu do którego zagwarantowano szkołom wyższym pełną autonomię. Uczelnia jest bowiem autonomiczna na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – <i>Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce</i>, a zakres podejmowanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki działań nie może naruszać zasady autonomii, co gwarantuje uczelniom także art. 7 i art. 70 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Organy władzy publicznej zobowiązane są bowiem działać na podstawie i w granicach prawa. Przepisy ustawy – <i>Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce</i> wymieniają działania, które mogą być podejmowane w ramach nadzoru sprawowanego przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki.</p> <p>Odniesienie się do wnioskowanej kwestii wyciągnięcia wobec Uniwersytetu Wrocławskiego konsekwencji prawnych i finansowych przewidzianych w ustawie będzie możliwe dopiero po przekazaniu Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego informacji o rozstrzygnięciach organów właściwych do rozpatrywania spraw związanych z działaniami mogącymi nosić znamiona propagowania ustroju totalitarnego</p>
15.	Petycja w sprawie braku biotechnologii w wykazie dziedzin i dyscyplin naukowych	<p>Udzielając odpowiedzi na petycję poinformowano m.in., że podstawowym założeniem nowej klasyfikacji dziedzin naukowych oraz dyscyplin naukowych i artystycznych było zdecydowane ograniczenie rozdrobnienia systematyki dyscyplin. Zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – <i>Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce</i> Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego jest zobowiązany do określenia klasyfikacji dziedzin i dyscyplin z uwzględnieniem „systematyki dziedzin i dyscyplin przyjętej przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), bezpieczeństwa państwa, konieczności dochowania zobowiązań międzynarodowych Rzeczypospolitej Polskiej oraz celów, których realizacji służy klasyfikacja”.</p> <p>Jednocześnie wskazano, że taki sposób ujęcia biotechnologii w zaden sposób nie podważa strategicznego znaczenia badań z zakresu biotechnologii, o czym świadczy np. utworzenie Wirtualnego Instytutu Badawczego, zajmującego się biotechnologią medyczną.</p>
16.	Petycja w sprawie jakości kształcenia w szkołach wyższych	<p>Udzielając odpowiedzi na petycję poinformowano m.in., że zmiany w systemie szkolnictwa wyższego i nauki wprowadzone 1 października 2018 r., tj. z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – <i>Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce</i>, objęły m.in. zmiany w kształceniu nauczycieli. Zostały one wprowadzone w uzgodnieniu z Ministrem Edukacji Narodowej, z uwagi na fakt, że kształcenie nauczycieli w szkołach wyższych jest powiązane z kwalifikacjami nauczycielskimi, za które odpowiedzialny jest MEN. Celem podjętych działań jest podniesienie jakości kształcenia nauczycieli.</p> <p>Postanowienia ww. ustawy wzmocniły także system oceny jakości kształcenia w szkołach wyższych dokonywany przez Polską Komisję Akredytacyjną. Poszerzony został katalog zadań Komisji, dzięki czemu będzie ona mogła dokonywać kompleksowych analiz z zakresu jakości kształcenia prowadzonego w uczelniach. Do zadań Komisji, obok dotychczas realizowanych ocen programowych na kierunkach studiów, zostały włączone także oceny kompleksowe. Przeprowadzając ocenę kompleksową, Komisja bierze pod uwagę w szczególności skuteczność działań na rzecz zapewnienia jakości kształcenia w uczelni we wszystkich dziedzinach, w których prowadzone jest kształcenie.</p>

W 2018 r. do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego wpłynęła jedna petycja, którą przekazano do rozpatrzenia właściwemu podmiotowi.

Ponadto, trzy petycje zostały przesłane do MNiSW do wiadomości.